

Wat houdt de zorgplicht voor legionellapreventie in leidingwater in?

Het vanuit bestuursrecht of strafrecht toezien op en handhaven van de zorgplichtbepalingen voor legionellapreventie in leidingwater acht staatssecretaris Pieter van Geel niet noodzakelijk. Hij ziet in het privaatrechtelijke spoor voldoende prikkels om aan die zorgplicht invulling te geven. Maar wat houdt die zorgplicht nu in?

Voor bijna 600.000 locaties met een collectieve leidingwaterinstallatie gelden geen specifieke preventievoorschriften voor Legionella. Dat is op te maken uit hoofdstuk IIIc van het Waterleidingbesluit, dat in december 2004 van kracht werd. Daarmee was niet gezegd dat op die locaties geen besmettingsgevallen konden optreden, schreef staatssecretaris Pieter van Geel (VROM) aan de Tweede Kamer op 2 juni jl. Slechts in een relatief klein percentage kan de bron van een besmetting worden getraceerd. Tegen die achtergrond was het dan ook van belang om de eigenaars van betreffende installaties te wijzen op de zorgplicht die zij op grond van artikel 4 van de Waterleidingwet en het Waterleidingbesluit hebben voor de deugdelijkheid van het leidingwater dat zij beschikbaar stellen. Op dat moment kwam bij deze doelgroep de vraag op wat die zorgplicht dan precies zou kunnen inhouden en hoe de overheid met die zorgplicht om zou (kunnen) gaan. Om die vraag te kunnen beantwoorden is in opdracht van VROM door BMT Consultants een onderzoek uitgevoerd. De zorgplicht voor deugdelijk leidingwater staat niet op zichzelf. Ook in bredere zin bestaat de laatste jaren een toenemende aandacht voor zorgplichtbepalingen. De toepassing van zorgplichten wordt door het kabinet beschouwd als een reguleringsmodel dat bijdraagt aan de beperking van de regeldruk. Het kabinet denkt daarbij een beter evenwicht tussen collectieve en individuele verantwoordelijkheden te bereiken. Met het onderzoek is een stap gezet om de zorgplicht voor beschikbaarstelling van deugdelijk drinkwater onder de aandacht te brengen en tevens 'handen en voeten' te geven.

Microbiologische besmetting

Uit de rapportage van BMT Consultants blijkt dat over het algemeen bij de collectieve installaties die onder de zorgplicht vallen, de kans op een microbiologische besmetting

- en de daarmee gepaard gaande gezondheidseffecten - aanzienlijk groter te zijn dan die op een chemische verontreiniging. Binnen de categorie van microbiologische besmettingen lijkt het gezondheidsrisico van een besmetting met legionellabacteriën het grootst te zijn. Met een adequate aanpak van dit risico zullen naar verwachting ook andere (microbiologische) risico's, die zich voor kunnen doen in zorgplichtige collectieve leidingwaterinstallaties, in voldoende mate worden beheerst. De kans op legionellabesmetting wordt verminderd indien de installatie aan de bouwtechnische voorschriften voldoet. Deze staan in NEN 1006 (uitgave 2002, met wijzigingsblad A1/2005) en de VEWIN-Werkbladen (2004). Niet alleen de aanleg maar ook het beheer en gebruik van de installatie zijn belangrijke risicofactoren. Hier kan, volgens Van Geel, de zorgplicht een aanvullende rol spelen.

Aansprakelijkheid

Het vanuit bestuursrecht of strafrecht actief toezien op en handhaven van de zorgplichtbepalingen voor deugdelijk leidingwater acht Van Geel niet noodzakelijk. Hij ziet in het privaatrechtelijke spoor voldoende prikkels om aan deze zorgplicht invulling te geven. De invloed van het privaatrecht is in potentie groot, omdat de legionellaproblematiek onder een groot publiek bekend is. En ook omdat de schade van een besmetting aanzienlijk kan zijn, bijvoorbeeld in de vorm van een blijvend letsel of sterfte. Om daadwerkelijke aansprakelijkheid zoveel mogelijk te voorkomen is te verwachten dat een eigenaar zich bij het nemen van preventieve maatregelen zal richten op de 'gebruikelijke voorzorgsmaatregelen' die bij een civiele procedure op de betreffende situatie van toepassing worden geacht. Eveneens is te verwachten dat documenten, zoals ISSO-publicatie 55.2 en de daarop te baseren branchespecifieke uitwerkingen, daarbij een rol zullen spelen. Door actief mee te werken

aan de opstelling van deze documenten kan de branche zelf invloed uitoefenen op en duidelijkheid creëren over deze 'gebruikelijke voorzorgsmaatregelen'. Enkele brancheorganisaties hebben inmiddels aangegeven dat zij zelf initiatieven zullen nemen om de zorgplicht te vertalen naar adequate hulpmiddelen die binnen die branche kunnen worden toegepast. Vanuit de rijksoverheid nemen de Rijksgebouwendienst en het Ministerie van Defensie actief deel in de implementatie van de zorgplicht voor hun gebouwenbestand. Daarmee hebben zij een voortrekkersrol waarvan andere branches profijt kunnen hebben, aldus Van Geel.

Waardering

De bewindsman heeft veel waardering voor de branches die voor de implementatie van de zorgplicht voor deugdelijk drinkwater inmiddels al de nodige initiatieven hebben genomen. Zij geven daarmee zelf vorm en invulling aan de gebruikelijke voorzorgsmaatregelen die in een eventuele civiele procedure van toepassing worden geacht. Medewerkers van het Ministerie van VROM participeren in de begeleiding van de branchespecifieke uitwerking en de Rijksgebouwendienst heeft bovendien bij de uitwerking een voortrekkersfunctie. ISSO biedt voor branchespecifieke uitwerkingen de nodige faciliteiten. Waar mogelijk zal Van Geel zijn ministerie het belang laten onderstrepen dat preventie heeft, mede uit oogpunt van voorkomen en beperken van privaatrechtelijke aansprakelijkheid. Van Geel vindt het in het belang van zowel de eigenaar als de gebruiker van de leidingwaterinstallatie dat men zich bewust is van de gezondheidsrisico's die daarmee samen kunnen hangen. Maar ook dat men - waar nodig - preventieve maatregelen neemt om gezondheidsschade en daarmee gepaarde financiële schadelijkheid te voorkomen. ◀

Will Scheffer (Uneto-VNI)

Prototype van de legionellachip die ontwikkeld wordt door TNO, Vitens en Streeklaboratorium Kennemerland.

